

गतमइति गोपदार्थस्वर्गभूमिचदमयतिवर्षाकरोतीतिगोदमः तत्रहेतुः दमतइति दमेनइंद्रियजयेनदमयतीतिजितेन्द्रियत्वात्गंगांचदमितुंशक्तोस्मीत्यर्थः अधूमःनिर्धूमाग्नितुल्यः अतएवादमःअन्येनदमितुमयोग्यः तत्रहेतुः तेत्वयिसमदर्शनात्समस्यब्रह्मणोदर्शनात् निर्दोषंहिसमब्रह्मेतिभगवद्वचनात् तस्यहृदेवाश्वनाभूत्यादर्शनेआत्मासोषांसंभवतीतिश्रुतेः तस्यब्रह्मविदोऽनैश्वर्यायेदेवाश्वनदेवाअपिनईशतेनसमर्थोभवतिकिमुतनिःसारायानुधानाइतिश्रुत्यर्थः अत्रदकारस्थानेनतकारंरुत्वागतमइतिनिपात्यते गोभिस्तमोमध्वस्तंजातमात्रस्यदेहतइतिपाठे देहतोमातुर्देहाज्जातमात्रस्यअकृततपसोपिममसूर्यतुल्यस्यगोभोरोदिसभिस्तमोधकारंरुत्वं अतोहंगावःअतमाःतमोविरोधिनोयस्यसइतिव्युत्पत्त्यागतमोस्मि त्वयाबन्धिवहुःस्पर्शोहमित्यर्थः ॥९४॥९५॥ विश्वेइति विश्वशब्देनआधिदैवंब्रह्माहस्यादेवाउच्यते अध्यात्मंचपिहस्थानीन्द्रियाणितान्युभयानिभिन्नभूतानियस्यसविश्वामित्रः विश्वस्यहवैभिन्नविश्वामित्रआसेतिश्रुतेः मित्रेचर्षोवितिविश्वपदांतस्यदीर्घः गवांइन्द्रियाणां ॥९६॥९७॥ जाजमद्यइति भूयोभूयोऽतिशयेनज

गोतमउवाच गोदमोदमतोऽधूमोऽदमस्तेसमदर्शनात् ॥ विद्धिमांगोतमंरुत्येयातुधानिनिबोधमां ॥ ९४ ॥ यातुधान्युवाच यथोदाहृतमेतत्तेमयि
नाममहामुने ॥ नैतद्धारयितुंशक्यंगच्छावतरपद्मिनीं ॥ ९५ ॥ विश्वामित्रउवाच विश्वेदेवाश्रमेमित्रमस्मिगवांतथा ॥ विश्वामित्रमितिख्यातंयातुधा
निनिबोधमां ॥ ९६ ॥ यातुधान्युवाच नामनैरुक्तमेतत्तेदुःखव्याभाषिताक्षरं ॥ नैतद्धारयितुंशक्यंगच्छावतरपद्मिनीं ॥ ९७ ॥ जमदग्निरुवाच जा
जमघजजानेहंजिजाहीहजिजायिषि ॥ जमदग्निरितिख्यातस्ततोमांविद्धिशोभने ॥ ९८ ॥ यातुधान्युवाच यथोदाहृतमेतत्तेमयिनाममहामुने ॥ नैत
द्धारयितुंशक्यंगच्छावतरपद्मिनीं ॥ ९९ ॥ अरुंधत्युवाच धरान्धरित्रीवसुधांभर्तुस्तिष्ठाम्यनंतरं ॥ मनोनुरुंधतीभर्तुरितिमांविद्धारुंधतीं ॥ १०० ॥

मंति युगपदनेकेषु यज्ञादिष्वनेकवारं पुनः पुनर्भक्षयंति हवींषिते जाजमंतो देवाः जमुग्रक्षणे यद्बलुकिशं तस्य रूपं इज्यंते देवता अस्मिन्नितियजोभिः तेषां जानआविर्भावस्तस्मिन् जिजायिषि जातोऽस्मि जनेयं कृतात्सालुलालनेपेदे उत्तमपुरुषैकवचनं आर्षोऽङ्भावश्च इह लोके अतो मां जिजाहिजामीहि अतो योगात् मां जमदग्निरिति नामतो विद्धि जाजमदित्यत्रापदे प्रथमाक्षरलोपे द्वितीयस्याग्नित्वे जमदग्निद्विबिद्धं जिजाह्वीत्यपि द्वाधातोर्बलुकिजादेशे मध्यमैकवचनं ततो जाजमंतो भिक्षास्मिन् संतीति जमदग्निरिति पदं एतेनापि स्वस्याधर्षणीयत्वमुक्तं जाजमद्यजजानामन् इति जिजायिषीति पाठे जाजमद्यजेभ्यो देवाभ्यो जाताः संपदो जाजमद्यजजास्ताश्च कृतकत्वात् नामनिश्चितं ऋजाः भार्ज्ये तदिति ऋजानश्चरा इति मामामाह उक्तवान् वेदः अतो हंताः जिजायिषि जितवान् इति तेषां जजमन्तुः अन्वयस्तद्विकाराभावात् जिजितलोको हृत्याजे तु मशक्य इति प्राबः ॥ १८ ॥ १९ ॥ धराभि मिति धरा ग्पर्वतान् धरित्रीभुवं वसुदेवान् धत्ते इति ध्युस्य स्यावष्टुधां दिवं च तिष्ठाभि अधितिष्ठाभि